

Bevindingen en aanbevelingen

Onderwijs aan Oekraïense leerlingen in primair en voortgezet onderwijs

Juni 2023

Door de oorlog in Oekraïne zijn sinds februari 2022 miljoenen mensen gevlucht. Op 8 mei 2023 waren in Nederland ongeveer 20.600 Oekraïense leerlingen geregistreerd in de gemeentelijke basisadministratie. Hoe is de inrichting van tijdelijke onderwijsvoorzieningen (tov) voor Oekraïense leerlingen verlopen? De inspectie bezocht in het primair onderwijs (po) 49 van de 117 en in het voortgezet onderwijs (vo) 18 van de 53 tijdelijke onderwijsvoorzieningen voor Oekraïense leerlingen. In het primair onderwijs bezochten we alleen de voorzieningen met 2 of meer klassen. In de Staat van het Onderwijs 2023 gingen wij eerder al kort in op de bevindingen vanuit de bezoeken aan de tijdelijke onderwijsvoorzieningen, zie [Rapport De Staat van het Onderwijs 2023 | Rapport | Inspectie van het onderwijs \(onderwijsinspectie.nl\)](#).

“Samenwerking succesfactor bij inrichting tijdelijke onderwijsvoorzieningen”

Samenvatting

- Besturen slaagden erin om voor het merendeel van de Oekraïense leerlingen onderwijs te verzorgen: in een tov of binnen het reguliere onderwijs. Een deel van de leerlingen (primair en voortgezet onderwijs samen: 10%) staat echter niet ingeschreven op een school.
- Samenwerking tussen besturen onderling, de gemeente en bestaande nieuwkomersvoorzieningen draagt bij aan de snelle inrichting van tov's voor deze leerlingen.
- Het tekort aan ntz-docenten (Nederlands als tweede taal) en bevoegde leraren, is belemmerend voor de inrichting van tov's.
- De omvang van tov's loopt sterk uiteen: van 7 – 170 leerlingen. Sommige zijn al weer gesloten.
- Bij de meerderheid van de tov's staat in het inrichtingsplan hoe de tov georganiseerd is en hoe het onderwijs vorm krijgt. Dit geldt in mindere mate voor de beschrijving van de zorgplicht voor veiligheid.
- De leerlingen van de tov verzuimen relatief gemakkelijk. Dit heeft vaak te maken met de onduidelijke toekomst voor de leerlingen en hun ouders, de gerichtheid op terugkeer naar Oekraïne of het willen volgen van afstandsonderwijs vanuit Oekraïne.
- Slechts de helft van de tov's heeft voor de leerlingen doorstroomperspectieven opgesteld. Deze zijn wel belangrijk voor doelgericht onderwijs.
- In het voortgezet onderwijs komt afstandsonderwijs vaker voor dan in het primair onderwijs.
- De meerderheid van de tov's besteedt minimaal 1/3 van de onderwijstijd aan Nederlandse taal/ntz.
- De bevindingen in dit rapport zijn niet gebaseerd op een representatieve steekproef van scholen en dus niet zonder meer van toepassing op de gehele groep van tijdelijke onderwijsvoorzieningen in het primair en voortgezet onderwijs.

Aanbevelingen

Tips voor (toekomstige) tijdelijke onderwijsvoorzieningen en tijdelijke nieuwkomersvoorzieningen.

Op basis van de gesprekken die wij gevoerd hebben op de tijdelijke onderwijsvoorzieningen geven wij enkele tips voor nieuwe tijdelijke voorzieningen voor nieuwkomers.

- **Zoek samenwerking met bestaande nieuwkomersvoorzieningen.** Samenwerking met bestaande nieuwkomersvoorzieningen en nieuwkomers-deskundigen voorkomt dat iedereen het wiel opnieuw uit moet vinden. Hierdoor gaat het opstarten van een nieuwe voorziening voor nieuwkomers en het vormgeven van het onderwijsaanbod sneller.
- **Werk samen in de regio.** Een goede samenwerking tussen besturen onderling, en met de gemeente, is essentieel. Op lokaal niveau is de samenwerking met de gemeente nodig voor het organiseren van huisvesting voor de tijdelijke onderwijsvoorziening en het leerlingenvervoer. Een regiegroep of bovenschoolse stuurgroep kan hierbij helpen.
- **Investeer in communicatie met ouders.** Betrokkenheid van ouders kan helpen bij het voorkomen van schoolverzuim en voorkomt miscommunicatie tussen school en ouders.
- **Zorg bij voorkeur voor gemengde groepen (verschillende nationaliteiten).** Gemengde groepen maken het leren van Nederlands noodzakelijk. Hierdoor neemt de motivatie om Nederlands te leren toe en gaat het leertempo omhoog.
- **Professionalisering in nt2, doelgericht werken en omgaan met trauma's is nodig.** Nt2-expertise, doelgericht werken vanuit doorstroomperspectieven en leerlijnen en deskundigheid in het omgaan met trauma's zijn nodig bij het lesgeven aan kinderen van migranten en vluchtelingen.
- **Zorg dat je mensen kunt inzetten die de moedertaal spreken.** De aanwezigheid van personeelsleden die de moedertaal van de leerlingen spreken helpt om ondersteuningsbehoeften van leerlingen goed in te schatten en kan positief werken voor een veilig klasklimaat.

Wat is een tijdelijke onderwijsvoorziening (tov) voor Oekraïense leerlingen?

Als het een schoolbestuur door de grote toestroom of bijzondere onderwijsbehoeften van leerlingen uit Oekraïne (met name wat betreft Nederlandse taal en omgaan met trauma's) niet lukt om onderwijs volgens de bestaande wetgeving (WPO, VWO of WEC) voor deze leerlingen te organiseren, dan kunnen ze ervoor kiezen een tijdelijke onderwijsvoorziening in te richten.

Het bestuur kan dan op onderdelen, bijvoorbeeld de onderwijshoud of de bevoegdheden van het onderwijspersoneel, afwijken van bestaande regelgeving. Een tov kan bestaan uit een aparte klas of een afdeling in een bestaande school, of een aparte locatie (een dislocatie in geval van po of een tijdelijke nevenvestiging in geval van vo). In het primair onderwijs zijn 117 tov's gemeld bij DUO en OCW (18 weer afgemeld), in het voortgezet onderwijs 53 (11 weer afgemeld).

De tov's mogen tot juli/augustus 2024 bestaan. Voor die tijd moeten ze afgebouwd zijn.

Achtergrondinformatie:

Wet: [Staatsblad 2022, 293 | Overheid.nl](#) > [Officiële bekendmakingen \(officielebekendmakingen.nl\)](#)

Ministeriële regeling: [Ontwerp Regeling tijdelijke onderwijsvoorzieningen bij massale toestroom van ontheemden | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

Handreiking:

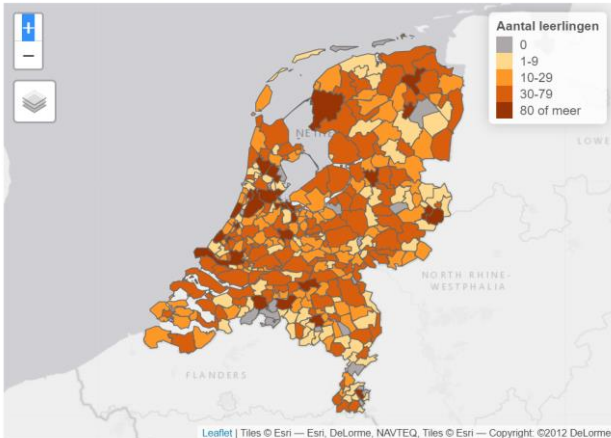
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2022/04/19/handreiking-onderwijs-voor-kinderen-en-jongeren-uit-oekraïne>

De resultaten van het onderzoek

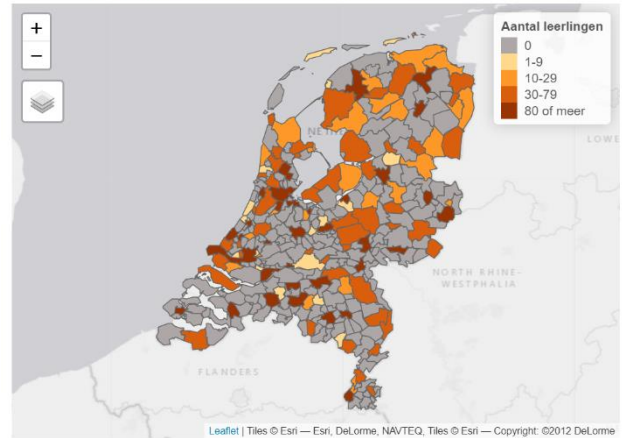
Figuren 1 en 2: Aantal Oekraïense leerlingen in Nederland op 8 mei 2023.

Uit: <https://informatieproducten.duo.rijkscloud.nl/public/nieuwkomers-oekraïne/> (d.d. 8 mei 2023).

Aantal Oekraïense leerlingen dat op 8 mei 2023 staat ingeschreven, PO

Aantal Oekraïense leerlingen dat op 8 mei 2023 staat ingeschreven, VO

Samenwerking is een succesfactor. Besturen zijn erin geslaagd om voor de meeste Oekraïense leerlingen onderwijs te verzorgen. Later in het schooljaar 2022-2023 ontstonden ook wachtlijsten voor Oekraïense leerlingen (zie: [Rapport LOWAN po](#) en [rapport LOWAN vo](#)). Scholen, besturen en gemeenten hebben zich enorm ingespannen en in zeer korte tijd tov's ingericht zodat de Oekraïense leerlingen naar school kunnen. Besturen en locatieleiders benadrukken het belang van goede samenwerking tussen besturen onderling, de gemeente, vrijwilligers en het netwerk van 'nieuwkomersdeskundigen'. De meeste gesprekspartners geven aan dat zij de samenwerking zoeken met bestaande taalklassen of met internationale schakelklassen/eerste opvang anderstaligen. Hierdoor gaat volgens hen het opstarten sneller. Op lokaal niveau is de samenwerking met de gemeente nodig voor het organiseren van huisvesting voor de tov en het leerlingenvervoer. De inrichting van een regiegroep of bovenschoolse stuurgroep kan hierbij helpen. Tijdens de bezoeken hebben wij de kwaliteit van het onderwijs niet beoordeeld. In de periode waarin wij de bezoeken aan de tov's brachten, waren er weinig wachtlijsten.

Meeste Oekraïense leerlingen ingeschreven, maar 10% niet.

Op 8 mei 2023 waren in het funderend onderwijs in Nederland circa 20.600 Oekraïense kinderen geregistreerd in de gemeentelijke basisadministratie. Dit betreft ongeveer 13.000 leerplichtige kinderen voor het primair onderwijs en 7.600 voor het voortgezet onderwijs. In het primair onderwijs staan 11.200 leerlingen (86%) ook daadwerkelijk ingeschreven op een school, in het voortgezet onderwijs 7.400 leerlingen (97%) (zie figuren 1 en 2). Van de kinderen, primair en voortgezet onderwijs samen, staat 10% echter niet ingeschreven op een school. Van deze leerlingen weten we niet of de inschrijving nog niet gebeurd is, of de leerlingen op een wachtlijst staan of

thuiszitten/thuis gehouden worden. In vrijwel alle gemeenten in Nederland zijn Oekraïense leerlingen in het primair onderwijs ingeschreven. Ongeveer 44% van deze leerlingen bezoekt het nieuwkomersonderwijs. In het voortgezet onderwijs is dit beeld anders: de inschrijvingen zijn geconcentreerd in een beperkter aantal gemeenten en regio's. Ongeveer 89% van de leerlingen in het voortgezet onderwijs gaat naar de eerste opvang anderstaligen (eoa). Een deel van de leerlingen bezoekt het reguliere onderwijs.

Krimp en groei. De omvang van een tov loopt sterk uiteen - van 7 tot 170 leerlingen - en fluctueert volgens onze gesprekspartners sterk over de tijd. Sommige zijn zelfs weer gesloten. Tov's streven meestal naar een bepaalde groepsgrootte, vaak 15 leerlingen. Volgens de tov's blijkt dit lastig te realiseren door lerarentekorten en wisselende aantallen leerlingen.

Leerlingenvervoer is randvoorwaarde. Sommige tov's zijn heel dicht bij de opvanglocatie, waardoor apart leerlingenvervoer niet nodig is. Bij andere tov's regelen de betrokken gemeenten vervoer (uiteenlopend van fiets, bus tot taxi). Dit gaat niet altijd goed. We hoorden dat sommige gemeenten minder goed meewerken of geen leerlingenvervoer regelen, hoewel dit toch een gemeentelijke verantwoordelijkheid is. In combinatie met een tekort aan chauffeurs leidt dit er op sommige locaties toe dat leerlingen door vervoersproblemen onderwijstijd mislopen.

Inrichtingsplan voldoet niet altijd. Bij de meerderheid van de bezochte tov's (po 44 van de 49 tov's, vo 14 van de 18 tov's) staat, zoals ook verplicht is, in het inrichtingsplan hoe de tov georganiseerd is en hoe het onderwijs vorm krijgt. 52 van de 67 tov's (po en vo) beschrijven ook hoe ze afwijken van wettelijke

bepalingen rond lerarenbevoegdheden en het onderwijsaanbod. In het inrichtingsplan moet het bestuur ook aangeven hoe het de zorgplicht voor veiligheid invult. 28 van de 49 po-besturen en 12 van de 18 vo-besturen heeft dit gedaan. Besturen die niet alle verplichte onderdelen in het inrichtingsplan hadden beschreven, hebben wij verzocht om dit alsnog te doen. Hoewel niet toegestaan, wijken sommige tov's af van de reguliere wettelijke bepalingen in de wet rond onderwijstijd.

Vaker genoemde redenen om af te wijken zijn: problemen met het leerlingenvoer waardoor leerlingen niet op tijd op school zijn of het niet kunnen vinden van genoeg (bevoegde) leraren. Vanwege het stimulerende karakter van het bezoek hebben wij vrijwel geen formele herstelopdrachten aan besturen gegeven. Wel vervolgoopdrachten om het inrichtingsplan en de onderwijstijd zodanig bij te stellen dat het voldoet aan de wettelijke vereisten.

Verplichtingen tijdelijke onderwijsvoorziening

Inrichtingsplan:

Een bestuur dat een tov start, is verplicht om in een inrichtingsplan onder andere vast te leggen hoe de tov er uitziet en hoe het onderwijs vorm krijgt. Het inrichtingsplan vervangt het schoolplan en de schoolgids.

Doorstroomperspectief:

Voor elke leerling van een tov is het verplicht om binnen 6 weken een doorstroomperspectief op te stellen. Het doorstroomperspectief bevat in ieder geval een plan per leerling voor de verwachte doorstroom binnen 2 jaar.

Toegestane afwijkingen in wet- en regelgeving

Om besturen ruimte te geven voor het snel inrichten van tov's staat wet- en regelgeving een aantal afwijkingen toe.

1/3-1/3-1/3-aanpak:

Een schoolbestuur heeft ruimte om zelf het onderwijsprogramma vast te stellen. De richtlijn (niet verplicht) hierbij is dat een tov de onderwijstijd als volgt besteedt:

- 1/3e deel aan de Nederlandse taal;
- 1/3e deel aan inhoudelijk vakonderwijs (po: actief burgerschap en sociale cohesie, rekenen en wiskunde, en zintuiglijke en lichamelijke oefening, en voor vo: actief burgerschap en sociale cohesie, wiskunde en lichamelijke opvoeding);
- 1/3e deel aan andere onderwijsgerichte activiteiten (activiteiten die het sociaal en emotioneel welbevinden van de leerlingen bevorderen.

Het bestuur mag een deel van het onderwijsprogramma in een andere taal aanbieden dan in het Nederlands.

Bevoegdheid personeel

Primair onderwijs: Als het een schoolbestuur niet lukt een vacature te vervullen, is het mogelijk om pabo-studenten, vo-leraren of onderwijsondersteunend personeel voor de klas te laten staan. Deze mogelijkheid geldt niet voor onderwijs in Nederlands, rekenen en wiskunde, zintuiglijke en lichamelijke oefening, actief burgerschap en sociale cohesie. Vluchtelingen uit Oekraïne die in Oekraïne een lerarendiploma hebben behaald kunnen een tijdelijke erkenning (via DUO) krijgen om les te geven in een tov in het primair onderwijs. De tijdelijke erkenning is maximaal 2 jaar geldig en uitsluitend voor tov's.

Voortgezet onderwijs: In het voortgezet onderwijs kan het schoolbestuur tijdelijk (zo kort mogelijk, maar uiterlijk 2 jaar) een (Oekraïense) leraar zonder bevoegdheid aanstellen. In deze periode dient te worden toegewerkt naar het behalen van de betreffende erkenning.

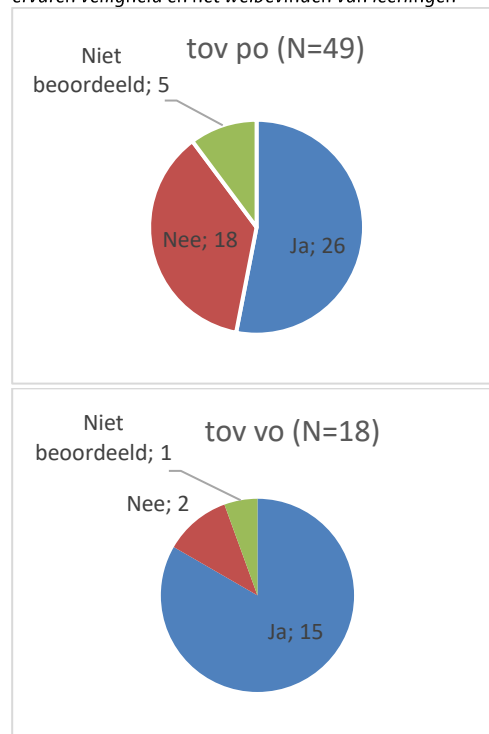
Afstandsonderwijs

Afstandsonderwijs is in een tov toegestaan. Het kan daarbij gaan om onderwijs dat een Nederlandse leraar digitaal aanbiedt, maar ook om bijvoorbeeld het op afstand volgen van onderwijs uit Oekraïne. Hier zijn wel nadere voorschriften aan gekoppeld. Het bestuur blijft verantwoordelijk voor de inhoud en kwaliteit van het onderwijs. Ook mag afstandsonderwijs uitsluitend plaatsvinden onder toezicht van bekwaam personeel en niet langer dan noodzakelijk (zie verder: Handreiking, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2022/04/19/handreiking-onderwijs-voor-kinderen-en-jongeren-uit-oekraïne>).

Leerlingen verzuimen relatief gemakkelijk. Tijdens de bezoeken hoorden we regelmatig dat de leerlingen van de tov (ongeoorloofd) niet naar school komen. Dit heeft vaak te maken met het onduidelijke toekomstbeeld dat ouders en leerlingen hebben, zij weten niet of hun toekomst in Nederland ligt of dat zij binnenkort terug naar Oekraïne kunnen gaan. Wij hoorden van sommige tov's dat met name ouders en leerlingen die gericht zijn op terugkeer naar Oekraïne, het volgen van Nederlands onderwijs minder belangrijk vinden. Wij krijgen uit deze gesprekken de indruk dat dit nog sterker geldt in het voortgezet onderwijs voor leerlingen die bijna hun diploma zouden halen op hun school in Oekraïne. Leerlingen blijven vaker thuis om het afstandsonderwijs vanuit Oekraïne te volgen. Ook de andere vakantieperiodes en andere opvattingen over leerplicht spelen een rol bij het schoolverzuim. Scholen zeggen het lastig te vinden om hiermee om te gaan. Ze ondernemen wel actie om Oekraïense ouders te informeren over de leerplicht in het Nederlandse onderwijssysteem. Zij doen dit bijvoorbeeld door een verzuimcoördinator of ouderconsulent aan te stellen, contact te zoeken met de leerplichtambtenaar of koffie-ochtenden voor ouders te organiseren. Zij hebben de ervaring dat het betrekken van ouders bij de school leidt tot meer begrip voor elkaar en minder schoolverzuim.

Volgen veiligheid belangrijk. Onze gesprekspartners vertellen dat in de bezochte tov's het welbevinden van de leerlingen veelal goed in de gaten wordt gehouden. Gezien de traumatische ervaringen van de leerlingen (en hun ouders) is dit ook uitermate belangrijk. Wij hebben de veiligheid in de klassen niet beoordeeld. We hebben op de meeste locaties wel met enkele leerlingen gesproken. De tov's sluiten vaak aan bij het veiligheidsbeleid van de moederschool of het bestuur. Uit de gesprekken op de tov's ontstaat het beeld dat de tov's nog zoeken naar een instrument voor de monitoring van de sociale veiligheid dat past bij de Oekraïense leerlingen. In het voortgezet onderwijs kunnen 15 van de 18 tov's zich verantwoorden over de ervaren veiligheid en het welbevinden van de leerlingen, in het primair onderwijs 26 van de 49 (zie figuur 2). Sommige tov's geven zelf het volgen van de sociale veiligheid aan als punt ter verbetering. Opvallend is dat de locatieleiding in enkele gesprekken aangeeft dat leraren zich niet altijd veilig voelen in een klas met alleen Oekraïens sprekende leerlingen omdat zij niet weten waar leerlingen het onderling over hebben. De aanwezigheid van een Oekraïens sprekend personeelslid bevordert het veiligheidsgevoel van de leraren, horen wij.

Figuren 3 en 4: Aantallen tov's die zich kunnen verantwoorden over ervaren veiligheid en het welbevinden van leerlingen

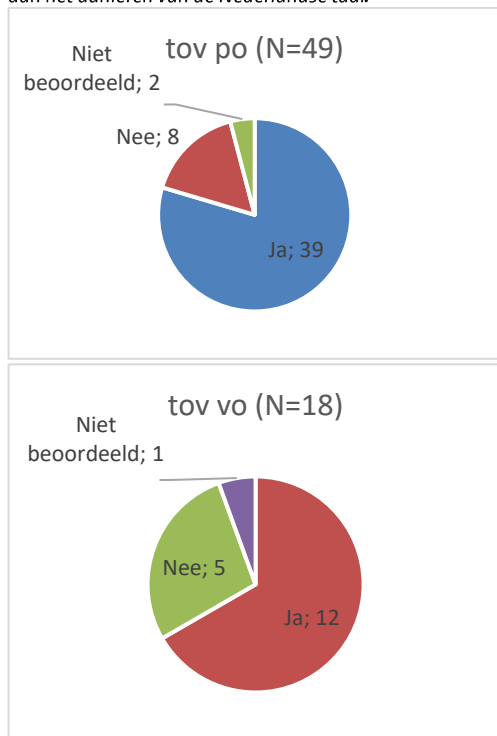

Minimaal 1/3 van onderwijstijd voor ntz

In de tov's ligt de focus op nt2-onderwijs (Nederlands als tweede taal). De meerderheid slaagt erin om minimaal 1/3 deel van de tijd aan Nederlandse taal/ntz te besteden (zie figuren 3 en 4). Ongeveer 1/6 deel (po: 8 van de 49 tov's) tot ruim een kwart (vo: 5 van de 18 tov's) lukt dit niet, veelal door het lerarentekort.

Wij horen dat de leerlingen de Nederlandse taal minder snel leren dan in reguliere nieuwkomersvoorzieningen. Dat lijkt te komen door het beperktere aanbod ntz én het feit dat er alleen Oekraïense leerlingen in de klas zitten waardoor de noodzaak en motivatie om Nederlands te spreken niet zo groot is.

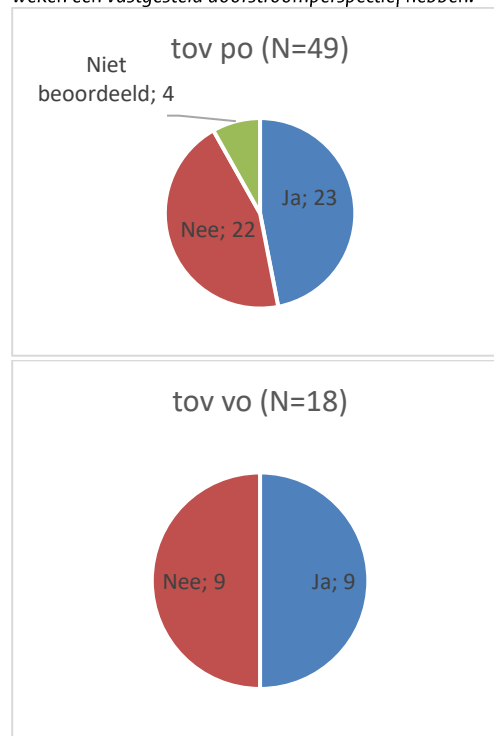
Figuren 5 en 6: Aantallen tov's die 1/3 deel van de onderwijstijd besteden aan het aanleren van de Nederlandse taal.

In voortgezet onderwijs vaker afstandsonderwijs. In het voortgezet onderwijs (12 van de 18 tov's) komt afstandsonderwijs vaker voor dan in het primair onderwijs (7 van de 49 tov's). Bij 5 van de 12 tov's in het voortgezet onderwijs, die afstandsonderwijs aanbieden, lukt het niet om daarbij aan de regels te voldoen: óf er is geen bekwaam personeel aanwezig óf de tijd voor afstandsonderwijs overschrijdt de richtlijn. Ook leerlingen in het primair onderwijs volgen afstandsonderwijs vanuit Oekraïne, maar dit gebeurt vaak buiten schooltijd, volgens onze gesprekspartners. Dit geldt ook voor veel leerlingen in het voortgezet onderwijs die, met het oog op terugkeer naar Oekraïne, naast het Nederlandse curriculum het Oekraïense curriculum blijven volgen. Het volgen van een dubbel onderwijsprogramma zorgt voor extra belasting van de leerlingen. Dit komt, hoorden wij van enkele gesprekspartners, nog bovenop de belasting van de leerlingen door trauma's en slecht slapen.

Helft van de tov's heeft doorstroomperspectieven. Op bijna de helft van de bezochte tov's (32 van de 63) was een doorstroomperspectief opgesteld voor de leerlingen (zie figuren 5 en 6). Vanuit de gesprekken hebben wij de indruk dat dit vaker het geval is bij tov's die samenwerken met of verbonden zijn aan bestaande nieuwkomersvoorzieningen. Op het moment dat wij de bezoeken aflegden was een deel van de leerlingen nog geen 6 weken op school. Voor deze leerlingen was vaak nog geen doorstroomperspectief opgesteld. Daarnaast bleken verschillende tov's ook nog niet toegekomen aan het opstellen van doorstroomperspectieven. Voor doelgericht onderwijs is dit echter wel van belang.

Figuren 7 en 8: Aantallen tov's waar alle leerlingen uiterlijk binnen 6 weken een vastgesteld doorstroomperspectief hebben.

Door lerarentekort niet altijd bevoegd personeel. Besturen spannen zich in om te zorgen dat op de tov's bevoegde leraren voor de klas staan. Dit lukt echter niet in alle gevallen door de krapte op de arbeidsmarkt, geven de tov's aan. In het merendeel van de tov's (po: 41 van de 49, vo: 16 van de 18) vindt het onderwijs wel onder de verantwoordelijkheid van bevoegde leraren plaats. Op verschillende plekken werken ook vrijwilligers of gepensioneerde leraren. Allen met veel enthousiasme en een enorme betrokkenheid, horen wij. Op vrijwel alle tov's zijn naast Nederlandse, ook Oekraïense leraren in dienst. Veel Oekraïense leraren gaan als onderwijsassistent of onderwijsondersteuner aan de slag. Oekraïense leraren mogen alleen aan de slag in het onderwijs als zij in het bezit zijn van een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG). In het voortgezet onderwijs had 100% van de leraren een VOG, in het primair onderwijs 96%.

Professionalisering noodzakelijk. Het tekort aan nt2-docenten (vo) wordt vaak als belemmerend genoemd. We merken dat de nt2-expertise binnen de tov's sterk uiteenloopt. Ook krijgen we de indruk dat de verbinding met een al langer bestaande nieuwkomersvoorziening positief bijdraagt aan de aanwezigheid van nt2-expertise in een tov. Op het gebied van nt2-onderwijs bieden besturen vaak de gelegenheid tot professionalisering, zodat het personeel zijn kennis van de nt2-didactiek kan vergroten. Daarnaast wordt ingezet op cursussen rond het traumasensitief lesgeven, waarbij specifiek ingespeeld wordt op mogelijke behoeftes van de Oekraïense leerlingen. Een aantal tov's geeft aan dat het verloop onder het personeel van een tov hoog is. Hierdoor is het extra lastig om de benodigde deskundigheid in het team op te bouwen en vast te houden.

Nog weinig bezig met de toekomst. De tov's mogen tot de zomervakantie van 2024 bestaan. Daarna moeten ze sluiten. De tov's zijn ten tijde van de bezoeken nog vooral bezig met de verdere inrichting van het onderwijs, niet met de toekomstige sluiting. De sluiting van de tov's in 2024 lijkt nog ver weg. Sommige tov's werken actief toe naar het weer sluiten van de voorziening, hoewel dat vaak ook afhangt van de aantallen Oekraïense vluchtelingen en de beschikbaarheid van mogelijk vervangend onderwijs voor deze leerlingen. Andere tov's werken toe naar het opstarten van een reguliere nieuwkomersvoorziening/eerste opvang anderstaligen. Een factor die een rol speelt in de toekomstplannen is de onduidelijkheid over de aantallen Oekraïense leerlingen in de nabije toekomst. Behoud van (ntz-)expertise en de kwaliteit van het nieuwkomersonderwijs vraagt om tijdig nadenken over het regionaal en duurzaam organiseren van onderwijs aan nieuwkomers.

Tijdelijke nieuwkomersvoorzieningen. Uiterlijk juli/augustus 2024 worden de tov's gesloten. Op dit moment is spoedwetgeving in de maak waarmee het na de zomervakantie 2023 mogelijk zal zijn om in geval van nood aan de minister toestemming te vragen voor de inrichting van tijdelijke nieuwkomersvoorzieningen voor de brede groep nieuwkomers, niet alleen Oekraïense nieuwkomers. De vereisten voor deze nieuwe tijdelijke nieuwkomersvoorzieningen (aanbod, bevoegdheden, inrichtingsplan, doorstroomperspectief) lijken op de vereisten voor de tov's. De ervaring met de tov's leert dat samenwerking in de regio en leren van bestaande nieuwkomersvoorzieningen, positief werken bij het snel en goed inrichten van nieuwe voorzieningen. Het betrekken van ouders kan helpen bij het voorkomen van schoolverzuim en miscommunicatie met ouders.

Werkwijze en onderzoeksverantwoording

Het onderzoek richtte zich op tijdelijke onderwijsvoorzieningen in het primair en voortgezet onderwijs.

De inspectie heeft in de periode tussen 1 oktober 2022 en 1 februari 2023 49 van de 117 tov's voor Oekraïense leerlingen in het primair onderwijs bezocht, en 18 van de 53 tov's in het voortgezet onderwijs. In het primair onderwijs bezochten we alleen de voorzieningen met 2 of meer klassen. De bevindingen in dit rapport zijn niet gebaseerd op een representatieve steekproef van scholen en dus niet zonder meer van

toepassing op de gehele groep van tijdelijke onderwijsvoorzieningen in het primair en voortgezet onderwijs. Wij hebben gesproken met het schoolbestuur en de locatieleiding en informatie opgehaald over de inrichting van de tov's. Omdat het ging om stimulerende gesprekken hebben wij de veiligheid op en kwaliteit van het onderwijs van de tov's niet beoordeeld.

Colofon

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht
© Inspectie van het Onderwijs | juni 2023
Foto voorpagina: Marieke Duijsters